

Bertrand Meyer-Stabley & Lynda Maache

CHANEL

traducere din limba franceză de
INES HRISTEA

Cuprins

Introducere. Eterna Chanel.....	5
I. STILUL CHANEL.....	9
Chanel N°1. Coco la treabă	11
Chanel N°2. Era Karl Lagerfeld	88
II. ELEGANȚA CHANEL	157
Chanel N°3. Moștenirea	159
Chanel N°4. Frumusețea	192
III. LEGENDA CHANEL.....	215
Chanel N°5. Palatele măreței Mademoiselle	217
Chanel N°6. Curtea sa.....	234
IV. SPIRITUL LUI MADEMOISELLE.....	263
Chanel N°7. Chanel vorbește despre Chanel	268
Maxime și sentințe.....	282
„Chanel spune nu!”.....	286

CHANEL ȘI INTERVIURI ÎN NOTĂ MAJORĂ.....	291
Interviu publicat în revista „The New Yorker” din 25 septembrie 1957 și realizat de Lillian Ross.....	293
Interviu publicat în revista „Elle” în toamna lui 1964 și realizat de Henry Lartigue	296
Interviu publicat în revista „L’Illustré de Lausanne” în 1966 și realizat de Jo Barry	302
 ANEXE.....	 315
Cronologia Chanel (1883-1971)	317
Referințe.....	325
Indice.....	327
Mulțumiri	332

Introducere

ETERNA CHANEL

A domnit asupra Haute Couture-ului și a eleganței mondiale vreme de mai bine de o jumătate de secol, cu același caracter suveran ca și contemporanii săi – Picasso, în pictură, sau Stravinski, în muzică. Mariind rigoarea deprinsă în ținutul familial, Les Cévennes, cu modernitatea *des années folles*, și-a îmbrăcat epoca și și-a conceput legenda. Mai mult decât o modă, un stil; mai mult decât o amprentă personală, un spirit; mai mult decât o femeie, un mit.

Când confrății nu visează decât să inițieze simple curente *en vogue*, extraordinara Coco creează un nou val, dominând curente, impunând imaginea unei femei eliberate de constrângeri și de tot ceea ce e superfluu, a unei femei suple și naturale. Chanel inventează o alură, aceea care, la patruzeci și șase de ani după moartea sa, rămâne linia de forță, referința și perspectiva unei eleganțe moderne. Coco Chanel lucrează atât de mult și de bine, încât oamenii sunt deseori tentați să-i atribuie *toate* revoluțiile *lookului*.

Cu un fler infailibil și o energie fascinantă, datorită alierii harurilor sale, dar și datorită circumstanțelor, Chanel

condamnă definitiv tot ce îi pare a răspunde unei estetici din epoci trecute. Respingând corsetele cu balene și desuurile rigide, această personalitate puternică imprimă epocii tempoul său și-și impune gusturile. Lansează pe scară largă folosirea tricotului din jersey, care, până la ea, fusese rezervat pentru lenjeria de corp masculină. Le dăruiește țesăturilor buclate și bijuteriilor-fantezie simbolul ei de noblețe. Aduce în prim-plan *le chic-pauvre*. Alura Chanel constă în a afirma, prin intermediul liniilor epurate până la cea mai simplă expresie a lor, că maniera de a purta un veșmânt este infinit mai importantă decât veșmântul în sine. Că o siluetă plăcută e mai importantă decât un chip perfect. Că o femeie bine îmbrăcată e o femeie care întrebuințează mai puține piese. Că aristocrație, în cel mai înalt grad, înseamnă să fii simpatizat de oameni.

Faptul de a fi așezat bazele unei noi arte de a te înveșmânta ar fi fost suficient pentru a-i asigura lui Mademoiselle Chanel gloria eternă. Mai există însă încă două motive, care se adăugă acestei realizări și fac din coutiera franceză una dintre figurile marcante ale epocii sale. E vorba, în primul rând, despre conjugarea stilului său și a teoriilor moderniste, care au făcut ca sensibilitatea contemporană să evolueze. Și, în al doilea rând, de angajamentul acestei femei absolut deosebite în spiritul secolului. Pe scurt, Coco respinge simplul statut de furnizor.

Cu magnetismul său, cu amănții săi și cu acel simț propriu al formulei, Mademoiselle Chanel devine primul couturier care se ridică într-adevăr la înălțimea clientelei sale. Presa i-a făcut cunoscut portretul captivant: Coco Chanel și-a „rescris” vorbele, paradoxurile, ofensele, exce-sele. Creațiile sale sunt născute în funcție de propriile nevoi, confundându-se cu imaginea pe care Mademoiselle vrea s-o proiecteze. Couturiera se erijează în model al timpului său. Dacă închipuie rochii de seară este pentru că

ea însăși e invitată în lumea elitelor. Dacă recurge la tweedul scoțian, cu croi masculin, este pentru că ea însăși urcă pe cal, în compania ducelui de Westminster. Dacă își taie pletele și poartă marinieră este pentru că vrea să se bronzeze mai bine pe Rivieră și să se îmbăieze în mare. Dacă lansează pijamaua de plajă este pentru că vrea ca în Deauville să se simtă mai liberă.

Întâi de toate, pentru ea însăși închipuie primul parfum de couturier, impune cardiganul, rochia-cămașă, ansamblurile din tricot, talia joasă, pantalonul, rochia neagră, fusta plisată, impermeabilul, blazerul cu nasturi aurii și bereta marinărească, purtată chiar deasupra sprâncenelor. Pentru ea însăși pune în valoare carura structurată, podoa-bele de gât cu șiraguri, geanta cu bandulieră, taiorul din tweed cu bordură, centura din lanț auriu, sandaua bej cu vârf negru, geanta matlasată cu cusături aparente și cocul înalt Catogan.

Moda se modifică fără încetare datorită acestei mari preotese, ale cărei sentințe sunt fără drept de apel și care, până la final, își perfecționează profilul și stilul. Acest stil care, dincolo de țelurile schimbătoare ale modei, determină ceea ce dăinuie: un ordin, comportamente, un ton care e potrivit, fără ca vreodată să alunece în *bon ton*: „Alura Chanel”.

După decesul lui Mademoiselle, survenit în 1971, locuința sa, saloanele și studioul au cunoscut un deceniu de adormire, de doliu obligatoriu. În 1983, Karl Lagerfeld își asumă sarcina de a-i succeda lui Chanel. Refuzând o tradiție prea constrângătoare pentru inspirația sa proteiformă, couturierul împinge moda Chanel pe calea evoluției. Cu blândețe, dar cu fermitate. Respectând ideile de bază ale lui Mademoiselle, Lagerfeld declină codurile Casei și oferă deturnări neașteptate. Știe să țeară cu meșteșug itele care leagă trecutul de prezent și de viitor. Fără să se supună

indeaproape gramaticii tipice a lui Chanel – simplitate și eleganță –, fiecare nouă colecție semnată de Karl conservă suficiente detalii ale semnăturii lui Coco (nasturi decorați cu dublul C, materialele cu cusături aparente, dând impresia de matlasat, camelia, lanțurile aurii etc.) pentru a permite Casei să se orienteze către o expresie modernizată. Creionul său lasă în urmă clasicii, într-atât excelează în arta epurării. În mâinile lui Lagerfeld, amprenta prestigioasă a lui Chanel trece de la statutul de relicvă la acela de arzător obiect al dorinței.

Datorită lui Karl Lagerfeld, impecabilul refren al lui Mademoiselle continuă să farnece lumea, iar stilul Chanel supraviețuiește ca și cum, prin reflectarea din oglinzi, couturiera ar inspira și azi modelele.